

LØNNSOPPGJØR SOM EGALITÆR SEKTERISME

Jan Erik Grindheim

VÅRENS VERSTE EVENTYR ER LØNNSOPPGJØRENE. DE SKAPER UPREDIKABLE FORHOLD I DET NORSKE SAMFUNNET. TENK BARE PÅ BISLETT GAMES OG FOTBALL VM.

«Streik og blokad er ikke legitime kampmidler overfor Den Norske Balletthøyskole. Bruk av slike virkemidler vil i realiteten innebære skolens død,» het det i et brev sendt fra styret ved den private høyskolen i Oslo til Forskerforbundet i 2005 (Forskerforum 1-2006). Utsagnet faller på sin egen urimelighet. Selv om det finnes klare retningslinjer for når en streik er lovlig, er retten til streik et grunnleggende trekk ved et velutviklet demokrati. Det er en sikker-

Streik er ikke en vanlig måte å løse arbeids- og lønnskonflikter på i Norge.

hetsventil for grupper i samfunnet som ikke har andre muligheter en dette til å fremme sine interesser og krav.

Men selv om streik er en legal rett alle grupper og enkeltpersoner har innenfor visse grunnleggende regler og overenskomster mellom partene i arbeidslivet, bør vi kunne stille spørsmål ved hvem som har en legitim rett til å streike og på hvilket grunnlag. Spesielt etter vårens lønnsoppgjør, hvor svært mange grupper i det norske samfunnet truet med streik dersom de ikke fikk bedret sine lønns- og arbeidsvilkår. For streik er ikke en

vanlig måte å løse arbeids- og lønnskonflikter på i Norge.

Dersom vi ser bruken av streik i et historisk perspektiv fra 1960 til 2002 har det vært få streiker i Norge sammenlignet med andre demokratiske industriland. Per 1000 sysselsatt var det i denne perioden i gjennomsnitt 64 dager med arbeidsstans i Norge, mens tallene for Danmark var 144 og Sverige 61, og veid i forhold til økonomiens størrelse og størrelsen på arbeidsstyrken, kom alle de tre skandinaviske landene godt ut sammenlignet med land som Frankrike, Storbritannia, Tyskland og USA, med Norge som best (Perry og Wilson 2004).

Dette kan ha noe med fagorganisering å gjøre, for fagforeningsintensiteten i de skandinaviske landene er høy sammenlignet med andre land (Perry og Wilson 2004). Men det kan også skyldes at de skandinaviske landene generelt sett har ordnede forhold i arbeidslivet, liten grad av lønnsforskjeller, et stabilt politisk system og en effektiv offentlig forvaltning, sammenlignet med andre land (Doing Business 2006). Eller at reallønnsveksten har vært positiv i denne perioden, slik Norge er et godt eksempel på med lav inflasjon, lave renter og god årslønnsvekst ikke minst de ti siste årene (NOU 2006:11).

Hva er det da som plager de mange inte-

ressegruppene og fagforeningene som står frem i media eller på gatene i norske byer med t-skjorter og løpesedler hvor de klager sin nød og forsøker å rettfærdiggjøre at de må gå til streik? Svaret er enkelt: Andre har det bedre.

Lønnsoppgjørene i Norge er blitt et middel i kampen for en egalitær sekterisme

Alle klager på at grupper det er naturlig å sammenligne seg med har det bedre enn dem.

hvor alle klager på at grupper det er naturlig å sammenligne seg med har det bedre enn dem, eller at de gjør en så viktig jobb for samfunnet at de har en legitim rett til bedre lønns- og arbeidsvilkår; som for eksempel når NRK-journalistene klager på at TV2-journalistene tjener bedre enn dem og at en hvilken som helst lokalavisjournalist tjener 100 000 kroner mer i året (TV2-nyhetene 31. mai 2006); eller politijuristene og etterforskerne bruker NRK som mikrofonstativ til å si at nå er det fritt frem for narkotikasmuglere og organisert kriminalitet hvis ikke de får høyere lønn og bedre arbeidsvilkår (P2-nyhetene 31. mai 2006).

I et fritt demokrati hvor lønnsfastsettelse i hovedsak er noe som foregår mellom partene i arbeidslivet på sentralt og lokalt nivå vil det alltid være forskjeller i lønns- og arbeidsvilkår, slik Det tekniske beregningsutvalget for inntekstoppgjørene viser til i *Om grunnlaget for inntekstoppgjørene 2006*: «Utvalget vil peke på at en bør være forsiktig med å trekke bastante konklusjoner om individuelle forskjeller i lønnsutviklingen mellom ulike grupper/næringer fordi strukturendringer kan virke noe forskjellig» (NOU 2006:11, s. 11).

Hvor seriøst skal vi ta kravene om økt lønn og/eller bedre arbeidsvilkår bare fordi noen andre har det bedre? Kanskje noen heller burde gå til streik eller true med det i sympati med de virkelig lavtlønnede eller arbeidsløse i et av verdens rikeste land? Eller tenke på de menneskene som lever i fattigdom og nød utenfor dette landets grenser?

Referanser

- Doing Business 2006. Creating Jobs* (2006). Washington: The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank
- Forskerforum 1-2006. Oslo: Forskerforbundet
- NOU 2006:11 *Om grunnlaget for inntekstoppgjørene 2006*. Oslo: Departementenes servicesenter. Informasjonsforvaltning
- Perry, L. J. og Patrick J. Wilson (2004): «Trends in work stoppages: A global perspective». Geneva: Policy Integration Department, Statistical Development and Analysis Unit, International Labour Office Working Paper No. 47